

TR Ülikoolis tähistati ENSV Teaduste Akadeemia organiseerimist

Teade ENSV Teaduste Akadeemia organiseerimise kohta levis kiiresti TR Ülikooli peres, Riiklikus Kirjandusmuuseumis ja Eesti Rahva Muuseumi töötajate hulgas. Seda suursündmust kogunesid 24. jaanuaril tähistama TR Ülikooli aulasse ülikooli õppejõud, teenistujad ja üliõpilased, Tartu muuseumide töötajad ning kõik need, kes meie teaduse arenemist ja edasiviimist endale südameasjaks on võtnud.

Presiidiumi laua taga võtavad aset TR Ülikooli juhtkond ja Tartu teaduslike asutuste esindajad. Pidulik aktus algab RT „Vanemuise“ sümfooniaorkestri avamänguga. ENSV teeneline teadlane prof. H. Riikoja avab koosoleku ja annab sõna TRÜ rektorile prof. Koortile.

Prof. Koort oma avasõnas teeb teatavaks, et NSVL RKN otsuse järgi on organiseeritud ENSV Teaduste Akadeemia. „Kõik Nõukogude Eesti kodanikud, olles huvitatud eesti kultuuri- ja majanduselu kõigekülgselt ja kiirest arengust, võtavad selle teate vastu kõige sügavama rahuldustundega,“ ütleb sm. Koort.

Rääkides meie tulevikuperspektiividest rõhutab kõneleja neid avaraid võimalusi, mis avanevad ENSV Teaduste Akadeemia organiseerimisega kogu meie rahvamajanduse arenemisele. Kuid ühtlasi seab partei ja nõukogude valitsuse hoolitsus meie ette kohustuse veel pingelisemalt töötada nõukogude patriotismi vaimus, nõukogude eesrindlike õpetlaste eeskujul pühenduda viljakale uurimistööle.

„Eesti õpetlased, eesti teaduse alal töötajad võtavad enesele teatega Teaduste Akadeemia asutamisest kõige sügavama teadlikkusega ka need kohustused. Nad teavad ühtlasi, et meie teadus võlgneb suurimat tänu bolshevike parteile ja nõukogude valitsusele, mida juhivad võidukalt nii sõjas kui ka rahuajal kõigi Nõukogude Liidu rahvaste suur juht ja õpetlane sm. Stalin!“

Kaunakestvate kiiduavaldustega võtab koosolek vastu prof. Koorti viimased sõnad. Orkester mängib NSVL ja ENSV hümnid.

Esimesena tervitab koosolijaid ENSV tervishoiu rahvakomissari asetäitja sm. Reiman.

„ENSV ajaloo on suurima tähtsusega kaks akti,“ kõneleb sm. Reiman. „Need on eelkõige rahvusliku väekoondise ja ENSV Teaduste Akadeemia organiseerimine. Esimene akt oli küpsustunnistuseks eesti rahvale, teine — küpsustunnistus eesti teadlastele...“ Tervitades koosolekule kogunenud teadlasi avaldas sm. Reiman lootust, et nad viivad nõukogude teadust edasi uutele võitudele.

Tartu Riikliku Ülikooli poolt toob tervitust TR Ülikooli teadusala prorektor sm. K. Taev. Oma tervituses toonitab kõneleja seda suurt pööret, mida ENSV Teaduste Akadeemia organiseerimine esile kutsus. „Teadus nõuab kontsentratsiooni. Nüüd on meil olemas staap, kes juhivad meie õpetlaste teaduslikku tööd. Teaduste Akadeemia on stimuleeriv tegur teadusliku uurimistöö tegijatele. Ta aitab kasvatada kaadreid. Tartu Riikliku Ülikooli õppepersonal tervitab Teaduslikku Akadeemiat kui teadusliku töö sisulist suunajat meie rahva kultuuri edasiseks tõusuks,“ lõpetab sm. Taev oma sõnavõtu.

TR Ülikooli poolt tervitab Teaduste Akadeemiat ja Tartu õpetlasi ka TR Ülikooli õppeprorektor sm. H. Haberman ja rõhutab asjaolu, et ENSV Teaduste Akadeemia organiseerimine toimub juba poolteist aastat pärast Nõukogude Eesti vabastamist saksa okupantidest. „Me pühitseme täna Teaduste Akadeemia sünni tänu sellele, et ühinesime Nõukogude Liidu rahvastega. Meil on palju teha, et järele jõuda teistele Nõukogude Liidu rahvastele. Marx-Engelsi-Lenini-Stalini õpetuse — maailma eesrindlikuma teaduse tundmaõppimine olgu meie esimene ülesanne,“ kõneleb sm. H. Haberman. „Soovigem, et kasvaks tihe koostöö ENSV ja NSVL Teaduste Akadeemia vahel, et kasvaksid uued stalinliku ajastu teadlased, et kasvaks kiiresti nõukogulik kultuur, sisult sotsialistlik, vormilt rahvuslik. Töötagem, et anna me oma parima nende soovide täitmiseks. Elagu ja õitsegu meie Teaduste Akadeemia! Elagu tema rajaja, kõigi rahvaste suur juht ja õpetlane seltsimees Stalin!“ Saalis puhkevad tormilised kiiduavaldused. Püsti seistes

tervitavad koosviibijad nõukogude teaduse suurimat edasiarendajat seltsimees Stalinit.

Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei Keskkomitee, Tartu Linna Komitee ja TR Ülikooli partei-organisatsiooni poolt toob soojemad tervitused Teaduste Akadeemia organiseerimise puhul EK(b)P KK parteiorganisaator sm. A. Uibo. Ta mainib põhjusi, miks teadus ei saanud areneda kodanlikus Eestis, ja meenutab Juhan Liivi sõnu: „On jäänud andeid hilpude alla. On jäänud ja jääb veelgi.“ Ainult nõukogude kord avab kõik võimalused teaduse tõeliseks arenemiseks. „Nõukogude rahvaste peres ei jää meie rahva anded hilpude alla, vaid pääsevad mõjule,“ ütleb sm. Uibo. „Vabade inimestena näitame, et suudame anda oma panuse maailma kultuurielus.“

Eesti Rahva Muuseumi esindajana annab tervituse edasi sm. Kotkas. ENSV Riikliku Kirjandusmuuseumi direktor sm. A. Haberman rõhutab ENSV Teaduste Akadeemia organiseerimist kui kõige ilmekamat näidet stalinliku kultuuri- ja rahvuspoliitika alal.

TR Ülikooli ajaloolaste pere ja õpetatud Eesti Seltsi poolt tervitas prof. Mõora, Loodusuurijate Seltsi nimel prof. Orvik. Arstiteadlaste nimel esines tervituskõnega NSVL Meditsiiniliste Teaduste Akadeemia korrespondeeriv liige, TR Ülikooli arstiteaduskonna dekaan prof. Vadi, õigusteadlaste poolt prof. Kadari, keeleteadlaste ja Akadeemilise Emakeele Seltsi nimel dotsent A. Kask, farmatseutide esindajana tervitas Teaduste Akadeemiat prof. Veiderpass, loodusteadlaste nimel prof. A. Vaga, Akadeemilise Põllumajanduse Seltsi ja põllumajandusteadlaste poolt prof. Hallik ning loomaarstiteadlaste poolt prof. Laja.

Suure vaimustusega võttis koosolek vastu tervitustelegrammi eesti rahva parimale sõbrale ja ENSV Teaduste Akadeemia rajajale seltsimees Stalinile.

Peale pidulikku aktust toimus koosviibijatele kontsert Tartu Muusikakooli õppejõudude poolt.